GRAMATICA TERMENILOR CROMATICI ROMÂNEŞTI

The Grammar of the Romanian Chromatic Terms

Cristina RADU-GOLEA[1]

Abstract

The main Romanian color terms are inherited from Latin and they are: roşu, galben, albastru, alb, negru, verde, vânăt. These terms are part of the basic vocabulary being also representative terms. In Romanian only six color names (roşu, galben, albastru, verde; alb and negru – considered noncolors) have the potential of grouping other color names around them (vânăt is a type of albastru). Strictly grammatically speaking, we focused our attention on some aspects considered relevant for our analysis: derivation – with adjectival, diminutival and augmentative suffixes –; prefixation; compounding; homonimies and even pleonasms.

Keywords: grammar, term, colour, adjective, analysis

1. Gramatica[2] este disciplina lingvistică pentru care cercetarea cuvintelor se face din punctul de vedere al normelor şi al regulilor. Morfologia, ca parte a gramaticii, „se ocupă cu studiul modificărilor de formă ale cuvintelor în timpul vorbirii”[3], iar sintaxa (a doua secţiune a gramaticii clasice) are ca obiect de studiu îmbinarea cuvintelor în unităţi sintactice (acestea implicând atât raporturile, cât şi funcţiile sintactice)[4].

Lingvistul elveţian Ferdinand de Saussure (întemeietorul lingvisticii moderne) îşi expune clar opiniile în *Cursul de lingvistică generală* şi afirmă că „morfologia se ocupă cu diferite categorii de cuvinte (verbe, substantive, adjective, pronume etc.) şi cu diferite forme ale flexiunii (conjugare, declinare)”[5]. Iar pentru a separa studiul sintaxei de morfologie „se invocă argumentul că aceasta din urmă are drept obiect funcţiile legate de unităţile lingvistice, în timp ce morfologia nu se ocupă decât de forma lor (...). Dar această distincţie este iluzorie. (...) Lingvistic, morfologia nu are obiect real autonom; ea nu poate să constituie o disciplină distinctă de sintaxă”[6].

Pe de altă parte, orice lingvist îşi poate pune întrebarea dacă este logic ca lexicologia să fie exclusă din gramatică. „La prima vedere cuvintele, aşa cum sunt înregistrate în dicţionar,

[1] Lector univ. dr., Universitatea din Craiova

[2] „O gramatică bazată pe cuvânt implică trei proceduri principale: identificarea cuvântului ca entitate lingvistică distinctă, stabilirea unui set de clase de cuvinte, cu ajutorul cărora să se poată distinge şi clasifica cuvintele limbii, şi elaborarea unor categorii gramaticale adecvate pentru a descrie şi analiza morfologia cuvintelor grupate în paradigme de forme asociate şi raporturile sintactice existente între cuvinte în construcţia propoziţiilor.” (Robins, 2003, p. 47)

[3] Groza, 2004, p. 11.

[4] „În numeroase cercetări de sintaxă modernă, graniţa dintre sintaxă şi morfologie se estompează, mergând, uneori, până la desfiinţare, ceea ce are ca efect o extindere a domeniului sintaxei şi asupra unor fapte de morfologie, precum o subordonare a morfologicului faţă de sintactic.” (*DŞL*, 2001, p. 487)

[5] Saussure, 1998, p. 144.

[6] Idem, *ibidem*, p. 144.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

nu par a se preta la studiul gramatical, ce se limitează, în general, la raporturile existente între unităţi. Dar constatăm pe dată că o mulţime dintre aceste raporturi pot fi exprimate atât prin cuvinte, cât şi prin mijloace gramaticale. (...) Se vede deci că, din punctul de vedere al funcţiei, faptul lexicologic se poate confunda cu faptul sintactic. Pe de altă parte, orice cuvânt care nu este o unitate simplă şi ireductibilă nu se deosebeşte, în mod esenţial, de un membru de frază, de un fapt de sintaxă; îmbinarea subunităţilor care îl compun ascultă de aceleaşi principii fundamentale ca şi formarea grupurilor de cuvinte”[7].

2. Cuvintele, după cum reiese din definiţiile prezentate anterior, fiind atât unităţi ce aparţin lexicului, cât şi părţi ale unui sistem care se supune unor reguli, se grupează în clase sau categorii lexico-gramaticale. Terminologia cromatică din limba română este încadrată, din punct de vedere morfologic, în clasa adjectivului.

Termenii cromatici româneşti moşteniţi din latină pot fi utilizaţi atât ca adjective, cât şi ca substantive. Clasa substantivelor se îmbogăţeşte astfel constant, prin conversiune – aceasta reprezintă unul din procedeele nonderivative de formare a cuvintelor şi trebuie înţeleasă, din punct de vedere diacronic, „ca o evoluţie internă de la o categorie lexico-gramaticală la alta, trecerea făcându-se gradual”[8]. Valoarea substantivală este, de regulă, subordonată celei adjectivale; un adjectiv cromatic îşi schimbă valoarea gramaticală şi devine substantiv, dacă poate să fie supus următoarelor procedee:

a) articularea cu articol hotărât: *blonda* (*de la fereastră*), *alba-neagra*;

b) asocierea cu un cuvânt din clasa determinanţilor: *două blonde*;

c) elipsa termenului regent dintr-o îmbinare fixă: (*pătlăgea*) *vânătă*, (*pătlăgea*) *roşie* – în acest caz, „substantivele feminine *roşie* şi *vânătă* au evoluat gramatical prin schimbarea clasei morfologice (provenind din formele de feminin singular ale adjectivelor corespunzătoare, moştenite) şi au preluat, printr-o restrângere semantică (datorată procedeului sintactic de segmentare a unei structuri de tipul substantiv + adjectiv), sensul substantivului înlăturat: «pătlăgea»”[9];

d) ataşarea mărcilor de vocativ: *-o* şi *-le*: *blondo*, *roşcato*, *negrule* – prin adăugarea acestor desinenţe, adjectivele se substantivizează, căpătând conotaţii peiorative sau ironice.

Adjectivele cromatice moştenite devin substantive comune (prin conversiune), în felul acesta, vocabularul îmbogăţindu-se cu noi unităţi lexicale, care se diferenţiază semantic şi gramatical: *alb*, *albă*, adj. < *ALBUS*, *-A*/ *alb*, s.n. singularia tantum/*alba*, s.f. art. „zorii zilei”; *albastru*, *albastră*, adj. < **ALBASTER*, *-A*/ *albastru*(*l*), s.n. singularia tantum; *galben*, *galbenă*, adj. < *GALBINUS*/ *galben*(*ul*) – culoare –, s.n. singularia tantum/*galben*, *galbeni*, s.m. – monedă etc.

Adjectivele nume de culori devin şi termeni generici (nume comune), care indică apartenenţa la o anumită grupare: *roşii* „comuniştii”, *verzii* – în limba actuală, îi desemnează pe „ecologişti” sau poate fi folosit pentru a denumi „dolarii”; în trecut, acelaşi termen îi desemna pe „legionari”.

[7] Idem, *ibidem*, p. 145.
[8] Moroianu, 2005, p. 38.
[9] Idem, *ibidem*, p. 39.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

Adjectivele cromatice substantivizate s-au fixat, cu semnificaţii specializate şi paradigmă de masculin (singular/plural), şi în limbajul sportiv. Culorile prezente în echipamentul sportivilor pot desemna, prin transfer metonimic, fie echipa, fie jucătorii îmbrăcaţi în echipamentul respectiv[10].

Există şi procedeul invers, când adjectivele cromatice se formează de la substantive, prin următoarele procedee:

a) prin derivare (cu sufixe – *cenuşiu*, *pământiu*, *cânepiu* etc.);

b) prin compunere (*roşu-cărămiziu*, *gri-şoarece* etc.);

c) prin conversiune – se obţine un adjectiv dintr-un substantiv: *sahara* „culoarea nisipului auriu" (< substantivul propriu *Sahara* – numele unei zone geografice/deşert).

În româna actuală, tot mai multe substantive (de cele mai multe ori neologisme), nume comune, dezvoltă un sens secundar, de apreciere cromatică, ele devenind şi nume de culori[11]: *amarant* „roşu-violet", *sepia* „cafeniu-deschis", *lavandă* „albastru-deschis" etc.

Tot prin conversiune, adjectivele se pot adverbializa, când determină un verb care implică ideea de percepţie vizuală; în acest caz, termenii cromatici au sens figurat: *a vedea negru/albastru/roşu în faţa ochilor* (*de furie*) – se spune referitor la cineva, când se enervează foarte rău.

Adjectivele nume de culori, de nuanţe sau derivate de la nume de obiecte sau materiale cu o culoare specifică (*acaju*, *bleu*, *brumăriu*, *indigo*, *măsliniu*, *porfiriu*, *sidefiu*, *siniliu*, *vişiniu* etc.) se pot adverbializa în contexte expresive: „Curtea Constituţională *roşie* a votat *portocaliu*..." (*Internet*). Adjectivele cromatice care se referă la părul oamenilor sau al animalelor (*bălan*, *bălai*, *blond*, *brun*, *cărunt*, *grizonant*, *platinat*, *codalb*, *murg*, *roib* etc.) se convertesc foarte greu în adverbe sau nu se convertesc deloc[12]. În schimb, toate adjectivele cromatice româneşti moştenite din latină se pot converti în verbe (prin schimbarea valorii gramaticale): *a albi*, *a* (*în*)*roşi*, *a* (*în*)*verzi* etc.

În cazul verbelor care exprimă pierderea culorii, de exemplu: *a albi* – „pierderea culorii părului", *a păli* – „pierderea culorii normale a feţei", nu este necesară marca reflexivului. Verbele care se referă la acţiuni cu un plus de intensitate apar la diateza reflexivă: *Ion s-a înroşit la faţă*[13].

Când verbul *a face* este urmat de un adjectiv cromatic, adjectivul poate constitui baza de derivare pentru un verb, care, la rândul său, poate fi sinonimul construcţiei: *a face* + adjectiv, ca în următoarele exemple: *a face roşu – a înroşi*, *a face alb – a albi*; *a face negru – a înnegri*; *a face verde – a înverzi*; *a face galben – a îngălbeni*; *a face albastru – a albăstri*; *a face vânăt – a învineţi*.

Dar sunt şi situaţii când între cele două construcţii există diferenţe sintactice şi semantice. Astfel, reflexivul *a se face alb* are corespondent verbul intranzitiv *a albi* „a încărunţi", dar „aceeaşi construcţie reflexivă *a se face alb* este sinonimă cu două variante ale verbului (*a*)

[10] „Roş-albastrul Bănel Nicoliţă a fost numit ţigan într-o manieră jignitoare." (*Gândul*, 23.08.2005, p. 4) – *roş-albastrul* „jucător al echipei de fotbal Steaua".
[11] Aceasta se datorează influenţei franceze şi engleze, limbi în care procedeul e mult mai productiv.
[12] Vezi Mîrzea Vasile, 2008, p. 109.
[13] Cf. Uşurelu, 2005, p. 238.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

înălbi, una reflexivă şi una intranzitivă"[14]. Şi verbul *a se îngălbeni* are o variantă intranzitivă: *a îngălbeni*, având acelaşi sens „a se face galben". Multe verbe derivate de la adjective nume de culoare au două variante pentru acelaşi sens: *a* (*se*) *învineţi – a se face vânăt*, *a* (*se*) (*în*)*roşi – a se face roşu* etc., iar altele sunt numai reflexive: *a se cărămizi* (*a se face/a deveni cărămiziu*).

Un termen cromatic format prin derivare regresivă de la substantivul *banană* este *banan* „(de) culoare roz-galben (ca banana)[15]. Fără a fi productivă în crearea de noi termeni cromatici româneşti, derivarea regresivă este utilizată şi în formaţii ocazionale, care au, uneori, o conotaţie peiorativă, ca în exemplul: „*Alb-ca-Zăpada* şi cei şapte vicepreşedinţi"[16].

Pentru adjectiv, genul reprezintă o categorie flexionară extinsă, realizată prin forme distincte: *alb/albă*, *albi/albe – casă albă/case albe*, *cal alb/cai albi*. Adjectivele cromatice româneşti, variabile, nearticulate, se repartizează în clase flexionare, după numărul de forme distincte, după cum urmează:

a) adjective cu patru forme flexionare: *alb*, *negru*;

b) adjective cu trei forme flexionare: *castaniu* (are forma de feminin în *-e*, iar pluralul în *-i*), *roşu* – adjectiv care prezintă forme neregulate[17];

c) adjective cu două forme flexionare: *gălbui* (din această categorie fac parte acele adjective care nu disting numărul – m. sg. şi pl.).

Spre deosebire de această clasificare, simplificată, cea propusă de Maria Manoliu Manea[18] se realizează în funcţie de flexiune, dar adjectivele variabile se împart în şapte clase distincte. Conform acestei clasificări[19] [18], adjectivele cromatice româneşti moştenite din latină, precum şi alte adjective nume de culori, dintre care unele neologice, se încadrează în şase dintre cele şapte clase, aceasta demonstrând, de fapt, gradul ridicat de flexibilitate:

1. Clasa adjectivelor cu patru forme flexionare distincte, care realizează opoziţii pertinente de gen, număr şi caz; din această clasă fac parte:

a) adjectivele primare cu temă consonantică şi desinenţă zero la masculin nominativ singular: *alb*, *vânăt*, *galben*;

b) adjective cu desinenţa *-u* la masculin nominativ singular: *albastru*, *negru*;

c) adjectivele diminutivale: *roşcăţel*, *albicel*, *albăstrel* etc.

2. Clasa adjectivelor care realizează opoziţiile de număr şi de caz, iar opoziţiile de gen numai la singular: adjective derivate cu sufixul *-iu*: *albiu*, *cenuşiu*, *pământiu*, *castaniu* etc. şi adjectivul *roşu*.

---

[14] Croitor Balaciu, 2005, p. 63.

[15] Fulvia Ciobanu consideră greşită sau cel puţin nejustificată înglobarea într-un singur articol (de dicţionar) a lui *banan* (nume de copac) şi a adjectivului omonim, *banan*: „*banan* şi *oliv* ca termeni cromatici trebuie socotiţi cuvinte diferite de numele de pomi." (Ciobanu, 1979, p. 7)

[16] *România liberă*, 21.01.2006, p. 1.

[17] „Interferenţe greşite apar şi între formele adjectivului neregulat *roşu* (cu trei forme) şi formele variantei sale neliterare regularizate *roş* (cu patru forme – *roş*, *roşă*, *roşi*, *roşe*): *roş – roşie – roşii*." (*GALR*, *I*, 2008, p. 147)

[18] Vezi Manoliu, 1961, p. 117-123.

[19] Deşi pare mai complicată decât cea tradiţională, această clasificare este mai avantajoasă pentru că: „a) se efectuează după un criteriu unic, care ţine seama atât de planul conţinutului (valoarea gramaticală), cât şi de cel al structurii fonematice (...); b) evidenţiază relaţia dintre structura fonematică a morfemelor gramaticale şi a celor lexicale; c) ţine seama de modul de comportare a adjectivelor în întreaga flexiune, nu numai la nominativ singular, fapt care face posibilă descoperirea unor tendinţe de evoluţie, a unor inovaţii specifice limbii române în comparaţie cu limba latină." (Manoliu, 1967, p. 273)

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

3. Clasa adjectivelor caracterizate prin realizarea opoziţiilor de gen şi a celor de număr – numai la masculin, precum şi prin neutralizarea opoziţiei de caz: adjectivele terminate în *-iu*: *fistichiu*, *liliachiu*, *verzuliu* etc.

4. Clasa adjectivelor care realizează opoziţii de număr şi de caz, dar nu prezintă opoziţii de gen; aici sunt cuprinse adjectivele cu desinenţa *-e* la nominativ singular: *verde*.

5. Clasa adjectivelor care realizează opoziţii de caz, de gen (numai la singular) şi de număr (numai la feminin) – sunt cele derivate în *-ui*: *gălbui*, *verzui*, *albăstrui* etc.

6. Clasa adjectivelor prin a căror flexiune se realizează numai opoziţiile de gen, cele de număr şi de caz neutralizându-se; această clasă cuprinde adjective cu tema terminată în *-i* nesilabic: *bălai*, *corai* etc.

Adjectivele cromatice invariabile[20] alcătuiesc o singură clasă (aceasta cuprinzând, în general, neologisme): *gri*, *lila*, *maro*, *vernil*, *oliv* etc.

Adjectivele nume de culori pot avea radicalul monomorfematic (*alb*) sau variabil, datorită alternanţelor fonetice[21]. Alternanţele vocalice pot afecta silaba accentuată a radicalului: *vânăt/vânătă – vineţi/vinete*[22]; alternanţele consonantice se produc între consoane simple sau între grupuri de consoane: *d/z – verde/verzi*, *s(tr)/ş(tr) – albastru/albaştri*.

Clasa adjectivelor cromatice cuprinde adjective variabile (analizabile în radical şi flective – desinenţe, articol) şi invariabile. Radicalul adjectivelor flexibile poate fi simplu sau dezvoltat, variabil sau invariabil.

La rândul lor, adjectivele flexibile/variabile se împart în două grupe:

- adjective care primesc flectivul la sfârşitul cuvântului (*alb-imaculată*) şi

- adjective care pot primi flectivele şi în interiorul cuvântului – la sfârşitul primului element de compunere (*verde-întunecat – verzi-întunecaţi*, *galben-chihlimbar – galbenă-chihlimbar*)[23].

Structura fonetică a adjectivelor neologice invariabile este diversă, unele sunt monosilabice (*bleu*, *roz*, *bej*, *grej* etc.), altele plurisilabice (*corai*, *oranj*, *sepia*, *vernil*, *turcoaz* etc.), multe având finală vocalică accentuată[24]: *bordo*, *grena*, *indigo*, *maro*[25] etc.

O tendinţă care se manifestă în româna actuală este aceea că numeroase adjective invariabile tind să se adapteze diferitelor tipuri flexionare: „De pildă, *kaki* este folosit şi ca adjectiv cu trei forme flexionare: *veston kakiu*, *manta kakie*, *pantaloni kakii* pe când *bleumarin*, *mov* şi *roz* (*fustă bleumarină*, *rochie movă*, *faţă roză*, *feţe roze*) tind să se adapteze la adjectivele variabile cu patru forme flexionare”[26].

Temenii compuşi din două adjective sunt, de cele mai multe ori, invariabili: (*geantă*) *galben-pai*, (*bluză*) *albastru-închis*. Uneori, aceste adjective pot fi variabile, în funcţie de context:

[20] În flexiunea lor nu se realizează nicio opoziţie pertinentă.

[21] „Un radical adjectival poate fi afectat nu numai de o singură alternanţă fonetică (vocalică sau consonantică), ci şi (…) de două alternanţe vocalice şi una consonantică (*vânăt/vineţi*).” (*GALR*, *I*, 2008, p. 150)

[22] „La adjectivele al căror radical este afectat de două alternanţe vocalice, una dintre ele este obligatoriu *ă/e* în silabă atonă.” (*GALR*, *I*, 2008, p. 150)

[23] Cf. *GALR*, *I*, 2008, p. 145.

[24] „Alături de adjectivele cromatice cu terminaţii neobişnuite, au devenit invariabile în româneşte şi alte adjective cromatice de origine franceză, ca: *bej*, *crem*, *frez*, *grej*, *ivoar*, *oliv*, *mov* etc., care din punct de vedere fonetic pot primi desinenţe.” (Ciobanu, 1979, p. 11)

[25] Cf. *GALR*, *I*, 2008, p. 152.

[26] *GALR*, *I*, 2008, p. 152-153.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

Avea o rochie albastru-închisă/albastră închisă. Pentru acest caz, *GALR* specifică faptul că „normală ar fi flexiunea primului termen, ultimul având mai curând comportament adverbial”[27].

Spre deosebire de *GALR*, în *DOOM2* sunt incluse numai anumite adjective compuse – ca de exemplu: *albastru-azuriu* (m. sg.), *albaştri-azurii* (m. pl.), *albastră-azurie* (f. sg.), *albastre-azurii* (f. pl.) – în care sunt supuse flexiunii ambele elemente de compunere; în alte cazuri[28], numai cel de-al doilea element de compunere este supus flexiunii: *alb-gălbui* (adj, m.), *alb-gălbuie* (adj. f.), *alb-gălbui* (adj. m./f. pl.).

Din faptele lingvistice prezentate, reiese că între cele două lucrări normative ale limbii române, *GALR* şi *DOOM2*, nu există consens, neconcordanţa fiind evidentă.

Adjectivele compuse din două adjective invariabile sunt totdeauna invariabile (*rochie roz-oranj*).

Substantivele neutre nume de culori au flexiune, indiferent de terminaţia lor. Pluralul este format cu desinenţa *-uri*, dar pot avea şi forme articulate enclitic şi deci flexiune cazuală: *grena*, *grenaul*, *grenaului*, *grenauri*; *bleu*, *bleu-ul*, *bleu-lui*, *bleu-uri*. În cazul termenului *bleu*, cratima leagă articolul hotărât enclitic (*-l*) sau desinenţa de plural (*-uri*) de neologismul *bleu*, a cărui finală prezintă deosebiri între scriere şi pronunţare[29].

În limba actuală, o parte din numele de culori folosite cu valoare substantivală sugerează întreaga gamă de nuanţe din sfera culorii respective: *movuri*, *griuri*, *ruginiuri* etc. O serie de sintagme în care există nume de culori se folosesc numai la plural: *blugi*, *panterele negre*; altele, mai puţine la număr, pot înregistra şi forme de singular, de exemplu: *beretă verde*[30].

Termenii cromatici încadraţi în clasa adjectivului sunt fie cuvinte simple: *alb*, *galben*, *carmin*, *gri*, fie cuvinte compuse[31]. Compunerea se poate realiza prin sudare: *rozalb* (*roz* + *alb*), *balaoacheş* (*bălai* + *oacheş*) sau prin alăturare.

Termenii compuşi pot fi alcătuiţi după cum urmează:

- dintr-un adjectiv cromatic şi un substantiv comun: *galben-chihlimbar*, *verde-praz*, *bleu-gheaţă*, *galben-pai* etc.;

- dintr-un adjectiv cromatic şi un substantiv propriu (antroponim sau toponim): *albastru Marie-Louise*, *albastru Alice*, *albastru Milano*, *albastru Capri*, *bleu Mamaia* etc.;

- dintr-un adjectiv însoţit de un alt adjectiv, primul fiind un termen cromatic: *albastru-electric*, *negru-lucios*, *alb-lăptos* etc. sau din două adjective cromatice, juxtapuse: *alb-gălbui*, *verde-albăstrui* etc.;

- dintr-un adjectiv cromatic însoţit de un alt adjectiv, provenit din verb la participiu: *roşu-aprins*, *verde-deschis* etc.;

[27] *GALR*, *I*, 2008, p. 145.
[28] Din nou, diferit de ceea ce este considerat corect/recomandat în *GALR*.
[29] Cf. *DOOM2*, 2005, XLII.
[30] Vezi Dimitrescu, 2006, p. 175.
[31] Compunerea este un procedeu intern de formare a cuvintelor, care constă în asamblarea mai multor unităţi lexicale, pentru a da naştere unui cuvânt nou, cu un sens nou.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

- dintr-un adjectiv cromatic substantivizat urmat de o prepoziţie şi de un substantiv comun: *albastru-de-cobalt*, *negru-de-fildeş*, *negru-de-plută*; sau un adjectiv urmat de o prepoziţie şi de un substantiv propriu: *albastru de Prusia*, *albastru de Sèvres* etc.;

- dintr-un adjectiv însoţit de un numeral – termenul astfel format indică o anumită nuanţă a culorii; prin raportare la un număr, nuanţele pot fi comparate între ele (numărul mic indică o anumită nuanţă, mai deschisă, numărul mare indică o altă nuanţă, mai închisă): *alb 13*, *alb 42*.

După structură, adjectivele cromatice pot fi şi derivate:

-a) cu sufixe:

- adjectivale – substantiv + *-iu*: *prăfuriu*, *tuciuriu*, *vişiniu*, *purpuriu*, *pătlăginiu*, *portocaliu*, *liliachiu*, *plumburiu*, *nisipiu* etc.;

– adjectiv + *-iu*[32]: *alburiu*, *verzuliu*, *albăstriu*, *vineţiu* etc.; sau: *-ui*: *albăstrui*, *gălbui*, *verzui*, *căprui* etc.; *-et*: *brunet*; *-ios/-icios*: *albicios*, *negricios*, *gălbinicios* etc.; *-ineţ*: *albineţ*, *gălbineţ*, *griuleţ*; *-atic*: *roşiatic*, *gălbenatic* etc.; *-os*: *gălbejos*, *lăptos* etc.; *-aliu*: *rozaliu*; *-etic*: *roşietic*; *-ariu/-ăriu*: *brumăriu* etc.;

- diminutivale: *-el*: albăstrel, *bălănel* etc.; *-ior*: *gălbior*, *albăstrior*, *roşior* etc.; *-işor*: *albişor*, *verzişor*, *negrişor* etc.; *-uţ*: *negruţ*, *albuţ* etc.; *-aş*: *gălbenaş* etc.;

- augmentative: *-an*: *bălan*, *-ovan*: *roşcovan*, *-odan*: *roşcodan*;

- participiale: *-at*: *roşcat*, *îmbujorat* etc.; *-it*: *albit*, *îngălbenit*, *smolit*, *roşit* etc. şi/sau

- b) cu prefixe: *în-*: *încărunţit* (*în-* + *cărunt* + *-it*), *învineţit* (*în-* + *vânăt* + *-it*) etc.

Conotaţii speciale au numele de culori prezente în anumite sintagme, rezultate din alăturări mai puţin obişnuite – adjectivele cromatice par incompatibile, la prima vedere, cu substantivul determinat –, dar care au intrat în uzul limbii ca sintagme de sine stătătoare: *maţe-albastre/maţe-pestriţe*[33] „viclean, rău, prefăcut, primejdios", *sânge albastru* „de rang nobil", *frică albastră*[34] „metafizică", *inimă albastră*[35] „tristă, îndurerată, însingurată", *ciuma roşie* „comunismul", *post negru* „post sever, fără mâncare şi băutură", *gaură neagră/black*

[32] „Sufixul nostru *-iu*, deşi corespunde latinul *-ivus*, totuşi a căpătat la români o funcţiune proprie postlatină în terminologia cromatică: *verziu*, *negriu*, *albăstriu*, *gălbiu*, *vişiniu*, *portocaliu*, *aluniu*, *fistichiu* etc., astfel că *alburiu* adecă *albur-iu*, latin prin ambele sale elemente constitutive *albor-ivus*, este totuşi curat românesc prin compoziţiune." (Hasdeu, 1998, p. 597)

[33] „Tiktin traduce pe *pestriţ* prin „tückisch, flasch", aşadar „rău, viclean, prefăcut", dând exemple din Eminescu (*inimă pestriţă*) şi din Cantemir (*cât de pestriţ şi de vărgat grăieşte!*). Culorile multiple ale feţei, existând în acelaşi timp sau rând pe rând, constituie un indiciu de nesinceritate, deci şi de răutate, căci oamenii nesinceri sunt socotiţi, în general, ca răi. Să se compare *a schimba feţe feţe* despre cineva «prins cu mâţa în sac», adică în flagrant delict de minciună, înşelăciune, precum şi sinonimul *a se fâstâci* «a se face (la faţă) ca fâstâcul», aşadar verde-galben (poate şi cu alte nuanţe). De la comparaţii ca acestea procedeul s-a extins mai departe, la alte organe ale corpului omenesc. *Maţe-pestriţe*, colorate, deci, în mai multe feluri, ar exprima cel mai înalt grad de nesinceritate şi răutate: nu numai faţa, care este firesc să aibă când o culoare, când alta, din cauza apariţiei şi dispariţiei succesive a sângelui, ci chiar şi intestinele simt, la un om rău, efectele de natură... coloristică, ale «accidentelor» produse de circulaţia sângelui." (Iordan, 1975, p. 202)

[34] Cf. fr. *peur bleue* „frică grozavă", *j'en suis bleu* „sunt foarte mirat".

[35] „*Inimă albastră* are omul când e trist, mâhnit, când pe dânsul nu-l mângâie nimic din frumuseţile ce-l înconjoară. Doinele sunt cântece de inimă albastră. Şi mai departe: în *Cucule*, *pasăre-albastră,/ Ce-mi strigi atât la fereastră?*", pare că *albastru* are sensul figurat de «prevestitor de rele». După Hasdeu, (...) culoarea *albastră* trece de «funestă» în credinţele poporului român. Între cele două accepţii ale adjectivului (...): 1. 'jalnic, trist' şi 2. 'primejdios, rău' nu pare a exista propriu-zis o filiaţie, în sensul că una (şi anume ultima) ar proveni din cealaltă." (Iordan, 1975, p. 202-203)

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

hole[36] „relicvă a unei stele masive, formată prin prăbuşire gravitaţională, care atrage puternic materia din spaţiul înconjurător, ca urmare a câmpului gravitaţional foarte intens" etc.

Termenii cromatici pot să apară şi în cadrul unei relaţii de antonimie de tipul *ba X*, *ba Y*, care exprimă alternanţa: *ba că-i albă*, *ba că-i neagră* sau chiar în cadrul unei relaţii antonimice exprimând excluziunea – *nici X*, *nici Y*; *când X*, *când Y*: *nici albă*, *nici neagră*; *când albă*, *când neagră* sau în sintagma *alba-neagra*, care desemnează o „modalitate de escrocare a celor creduli, interesaţi de posibile câştiguri rapide şi obligaţi să ia parte la un fel de joc în care sunt puşi să aleagă un anumit jeton (alb sau negru)".

Termenii cromatici se pot constitui şi în serii sinonimice, nu numai ca antonime. Astfel, *albăstriu* este sinonim cu *albăstrui*, *crem* are ca sinonime pe *alb-gălbui* şi (*de*) *culoarea untului*, *verzui* este sinonim cu *verzuliu* şi chiar cu *prăzuliu*[37].

Hasdeu e de părere că adjectivul *albâu* (*albâie*) este sinonim cu *albior*, *albineţ*, *albişor*, *albuţ* (dar cu nuanţă augmentativă, nu diminutivală)[38], iar *albicios*, *albicioasă* este sinonim cu *albui* sau *albiu* şi cu *alburiu*, arătând că ceva este aproape alb, dar fără nuanţă diminutivală ca *aşbişor* sau *albineţ*".

Nu numai sinonimia şi antonimia pot fi exemplificate cu ajutorul termenilor cromatici, ci şi omonimia. Termenul argotic *negresă*, având sensul „butelie de aragaz", este omonim cu *negresă* „femeie din rasa neagră" şi cu *negresă* „produs de patiserie, de culoare închisă"; la fel, termenul livresc *azur* „nuanţă de albastru-verzui-deschis" este omonim cu termenul din limbajul sportiv *azzur*[39] „referitor la echipa de fotbal a Italiei".

Proverbele şi zicătorile ce conţin termeni cromatici alcătuiesc familii paremiologice[40]. Sunt mai bogate familiile paremiologice ale termenilor *alb* şi *negru*; celelalte nume de culori au familii paremiologice mai sărace: „Strânge bani abi pentru zile negre."; „N-o fi dracul atât de negru."; „Înnegrind pe altul, nu te albeşti pe tine."; „Râde dracul de porumbe negre şi pe sine nu se vede."; „Pe arap, cât de mult îl vei spăla, tot negru va rămânea."; „Corbul în zadar se spală, că negreaţa nu şi-o pierde[41]".

---

[36] Dimitrescu, 1997, p. 49.
[37] Cf. *DS*, 2007, p. 435.
[38] Hasdeu, 1998, p. 570.
[39] „Termenii cromatici recenţi dau naştere la omonimii, dar nu în interiorul spectrului cromatic supus discuţiei, ci cu termeni preexistenţi în limba comună: *albăstreală* cunoscut în *DEX* cu sensurile 1. «albastru, albăstrime» şi 2. «substanţă de culoare albastru-indigo» devine omonim cu termenul argotic mai recent cu semnificaţia «lei». La fel, *verdeaţă* cu accepţia tradiţională de «zarzavat, legume etc.» a căpătat în argou sensul «dolar», *verzitură* «fruct necopt» semnifică tot «dolari»; *albi*, pe lângă sensul cromatic propriu-zis, are şi înţelesul «bani»." (Dimitrescu, 2006, p. 177)
[40] „Numele de culori frecvente în proverbe şi zicători sunt cu precădere cele de bază, cele mai vechi. Ele stau mărturie adesea pentru diverse aspecte particulare din trecut, indică raporturi sociale, dezvăluie mentalitatea, credinţele, superstiţiile dar şi spiritul de observaţie al poporului, ironia amară ori binevoitoare. Iată câteva: *a umbla cu ciubotele roşii*, *burtăverde*, (...), *ca un cal breaz*, *ca un câine grivei* etc." (Gheorghiu, 1968, p. 48)
[41] Majoritatea proverbelor conţin adevăruri universal valabile, fapt probat şi de existenţa în alte limbi a unor proverbe asemănătoare, acestea conţinând, la rândul lor, termeni cromatici:
A crow is never whiter for washing herself often;
Two blacks do not make a white;
Thought I am black, *I am not the devil*;
The pot calls the kettle black etc.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

Asocierea semantică dintre apartenența etnică și nuanța vestimentației este acceptabilă numai în cazul în care se dorește obținerea unor efecte stilistice – figura de stil care valorifică astfel de asocieri numindu-se zeugmă: „Tânăra doamnă de la masa mea, înaltă și brunetă, unguroaică și îmbrăcată în verde, de formație istoric și de profesie producător de televiziune, îmi arăta niște cărți nou apărute la Cluj”[42].

Sintagmele *blugi albaștri*, *blugi bleu-jandarm* (< fr. *bleu gendarme*) se înscriu în categoria pleonasmelor (intolerabile); sintagmele *blugi albi*, *blugi negri*, *blugi verzi* etc. sunt forme ale contradicțiilor cromatice, întrucât *blu*(*e*) „albastru” este deja conținut în termenul *blugi*, la această culoare adăugându-se apoi altle: *alb*, *negru*, *verde* etc. Evitarea pleonasmelor se poate face numai printr-o bună cunoaștere a semnificației numelor de culori.

Termenul *bleumarin* (< fr. *bleu marine* „bleu à la marine”)[43] apare tot mai des scris[44] *bluemarin*, pronunția lui fiind, probabil, [blumarin] – o contaminare între un franțuzism și un pseudoanglicism. Despre acest „hibrid” care trebuie evitat, Rodica Zafiu crede că a apărut în română în urma înrudirii etimologice dintre fr. *bleu* și engl. *blue*; în engleză, *blue* provine din franceza veche – termenul fiind de origine germanică[45].

3. Adjectivul poate să funcționeze ca adjunct sau centru de grup, în funcție de unitățile lexico-gramaticale cu care se asociază. „Adjectivul funcționează ca adjunct într-un grup nominal sau verbal, dar el poate fi, la rândul său, centru al unui grup adjectival, având compliniri proprii”[46].

În cadrul grupului verbal, adjectivele cromatice pot îndeplini funcția de nume predicativ: „Orașul tot e *violet*” (Bacovia, *Amurg violet*, 1964: 31), „Hârtia va fi *albastră*”[47] sau de predicativ suplimentar: „Noaptea se lăsa *albastră* și rece”.

Adjectivul cromatic cu funcție de predicativ suplimentar poate fi catalogat drept rezultativ (în funcție de modul de raportare la verbul regent). Acest predicativ suplimentar „arată rezultatul acțiunii desemnate de verbul regent, în construcții cu verbe care prin semantica lor internă implică o finalitate, un rezultat: (...) Toate ramele au fost pictate *negre*”[48].

Referitor la același predicativ suplimentar, tot în raport cu verbul regent, trebuie subliniate și alte restricții semantice: verbul „poate impune restricția ca adjectivul din poziția predicativului suplimentar să nu exprime o caracteristică permanentă a nominalului, ci una valabilă într-un anumit interval (...); enunțul: Fata vine *blondă*.

[42] *Dilema*, apud *GALR*, *I*, 2008, p. 641.

[43] „În românește, partea a doua a compusului *bleumarin* se analizează prin referire la adjectivul *marin*, modalitate de analiză care nu concordă cu cea din limba de origine, fr. *marine* din *bleu marine* corespunzând substantivului românesc *marină* (*bleu à la marine* = albastru ca al marinei). Cf. Theodor Hristea, p. 283. Despre varianta nerecomandabilă *bleumaren*, acesta arată că a apărut ca un «hiperfranțuzism».” (Ciobanu, 1979, p. 8)

[44] Vezi Revista *Harper's Bazar*, 2009, p. 28, 153.

[45] Vezi Zafiu, 2009, p. 15.
„Singura consolare e că forma aberantă apare (deocamdată?) mai mult în pagini comerciale sau personale (în care erorile lingvistice sunt oricum foarte numeroase), fiind rar atestată în presă sau pe site-uri.” (Zafiu, 2009, p. 15)

[46] *GALR*, *I*, 2008, p. 166.

[47] Este chiar titlul unui film românesc în regia lui Radu Muntean.

[48] *GALR*, *II*, 2008, p. 305.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

presupune existența unui interval anterior când persoana denumită de subiect nu avea această calitate (cf. A intrat la coafor *brunetă* şi a ieşit de acolo *blondă*.)"[49].

În construcţiile în care predicativul suplimentar este exprimat printr-un adjectiv cromatic şi este antepus substantivului regent, adjectivul „trebuie să fie nearticulat (spre deosebire de atribut): Am *neagră* uniforma. (vs. Am *neagra* uniformă.)"[50].

Într-un grup exclamativ eliptic, când un adjectiv nume de culoare precedă un substantiv, adjectivul are funcția sintactică de nume predicativ: *Albastru* cerul!, *Verde* marea!

Adjectivele cromatice îndeplinesc funcția de atribute adjectivale când determină un substantiv (sau un substitut al acestuia): „Oh, amurguri *violete*.../ (...)/ Peste parcul părăsit/ Cad regrete,/ Şi un *negru* croncănit..." (Bacovia, *Oh*, *amurguri*, 1964: 42).

Adjectivele substantivizate ocupă pozițiile de subiect, obiect direct şi obiect indirect: „*Galbenul* bate *roşul* la cărți"[51]; „Cerşea iubirea *blondelor* cochete..." (Minulescu, *Celei care pleacă*, 1981: 49).

„Accidental, în structuri atipice, adjectivul cromatic poate ocupa şi alte poziții sintactice"[52], ca, de exemplu, complement prepozițional: *Din albastru*, cerul s-a făcut negru, înainte de furtună.; circumstanțial opozițional: *În loc de albastră*, marea era întunecată.; circumstanțial cumulativ: *Pe lângă albastră*, marea mai era şi limpede.; circumstanțial de excepție: Berea nu-mi place altfel *decât neagră*.; circumstanțial de mod: „Ochii negri,/ Părul negru,/ Şi-mbrăcată-*n negru* toată" (Minulescu, *Celei din urmă*, 1981: 99).

4. Categoria proprie adjectivului[53] este intensitatea. Conținutul acesteia este de natură semantică şi deictică, „ceea ce duce la dezvoltarea a două variante categoriale: intensitatea obiectivă şi intensitatea subiectivă"[54].

Intensitatea unei însuşiri cromatice poate fi exprimată nu numai prin mijloacele standard[55], ci şi prin alte mijloace care presupun gradarea intermediară – de exemplu folosirea unor cuantificatori: *păr uşor cărunt*, *față cam albă/palidă*, *buze aproape vinete*, *lumină destul de albă*, *aşternut nu prea alb* etc.

În cadrul acestei categorii gramaticale se pot face unele precizări/delimitări cu privire la gradul de intensitate echivalentă; se poate spune: *ochii ei sunt la fel de verzi ca marea*

[49] Idem, *ibidem*, p. 304-305.
[50] Idem, *ibidem*, p. 315.
[51] Idem, *ibidem*, p. 168.
[52] Idem, *ibidem*.
[53] Categoria comparației/intensității reprezintă, în cadrul grupului nominal, particularitatea specifică adjectivului, iar în cadrul grupului verbal este specifică adverbului.
[54] „Sintagma *grade de comparație* este nepotrivită pentru că absolutizează de fapt procedeul implicat în una din formele de manifestare a intensității unei însuşiri, fără a exprima prin ea însăşi conținutul categoriei. Dacă celelalte categorii gramaticale se denumesc prin termeni care exprimă un conținut categorial specific (*numărul*, *genul* etc.), e necesar ca şi această categorie gramaticală să fie denumită în mod similar, deci categoria *intensității*, nume generic, cuprinzând deopotrivă *gradele de comparație* şi *gradele de intensitate*, din interpretarea lui Vl. Robu şi I. Iordan." (Irimia, 2004, p. 528)
[55] De exemplu: *alb* (pozitiv), *mai alb* (comparativ de superioritate), *mai puțin alb* (comparativ de inferioritate), *la fel de alb* (comparativ de egaliate), *cel mai alb* (superlativ relativ), *foarte alb* (superlativ absolut).

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

sau *ochii ei sunt albaştri ca seninul cerului*, ceea ce presupune o echivalenţă, datorită perceperii unei anumite culori, prin compararea cu un element din natură.

Există lingvişti[56] care susţin că în contexte de tipul: *ea are părul negru ca abanosul*, *ea are mâini albe ca zăpada*, *negru* şi *albe* sunt adjective la gradul comparativ de egalitate, iar *ca abanosul* şi *ca zăpada* au funcţia sintactică de complemente circumstanţiale comparative; acestea însă, pot lipsi din enunţurile menţionate, caz în care adjectivul nu ar mai putea fi considerat la gradul comparativ[57].

Gradul de intensitate superioară semnifică o însuşire a cărei manifestare este mai pregnantă: *ochi de-un albastru infinit*, *buze de-un roşu aprins/violent*, *ruj delicios de roz*[58]; astfel de sintagme se regăsesc în limbajul poetic (cu intenţia clară de a crea anumite efecte expresive) şi foarte rar în limba comună.

Tot pentru a marca intensitatea superioară a adjectivelor cromatice, se pot folosi prefixoide de tipul: *super-* sau *ultra-*, care însoţesc numai anumite adjective cromatice (*supernegru*, *ultraalb*) şi sunt extrem de rar utilizate în vorbirea curentă.

Adjectivele nume de culori intră şi în alcătuirea unor îmbinări stabile de cuvinte[59], care sunt echivalente cu sensul superlativului absolut. În aceste situaţii, determinarea adjectivelor de anumite unităţi frazeologice exprimă o măsură superioară a intensităţii culorilor/nuanţelor respective: (*un aşternut*) *cu totul şi cu totul alb*, *ochi din cale-afară de albaştri* etc. Structurile superlative se pot baza şi pe repetiţii binare imediate: *albastru şi iar albastru*; *şi-am zis verde şi iar verde*[60].

În română, anumite adjective cromatice nu sunt compatibile cu gradele de intensitate[61]. Din această categorie fac parte: a) adjectivele care denumesc o însuşire care nu poate fi supusă gradării: *murg*, *şarg*, *pag* etc.; b) unele adjective compuse: *bleu-spălăcit*, *roşu-închis*, *verde-mat* etc. Totuşi, „când nu sunt percepute drept compuse, pot admite comparaţia şi variaţia de intensitate la al doilea element (*bleu foarte spălăcit*, *roşu foarte închis* etc.: *Acum e auriu*, *mai deschis sau mai întunecat*, *după cum norii umbresc staţiunea*.)”[62]; c) adjectivele derivate cu sufixe diminutivale au valori care le apropie de comparativul de inferioritate: *gălbenel*, *negruţ*, *verzişor*, *alburiu* etc.

5. Structura termenilor cromatici româneşti a fost cercetată, aşadar, atât sub aspectul conţinutului, cât şi al formei. Sintagmele în care apar numele de culori sunt alcătuite pe baza relaţiilor de: a) subordonare (*sânge albastru*, *gaură neagră*); b) coordonare (*alba-neagra*).

În română, adjectivele cromatice au flexiune, la fel ca alte clase lexico-gramaticale.

Mijloacele de îmbogăţire a terminologiei cromatice sunt: împrumuturile şi procedeele interne de îmbogăţire, proprii fiecărei limbi – derivarea, compunerea,

[56] Vezi Rădulescu, 1987, p. 18 şi Manoliu, 1962, p. 205.
[57] În contexte de tipul *ea are ochi albaştri asemeni cerului*, adjectivul *albaştri* este la gradul pozitiv cu valoare de comparativ de egalitate (şi nu la comparativ).
[58] Vezi *Elle*, 141/2009, p. 96-97.
[59] Corneliu Dimitriu le numeşte „structuri”. Vezi Dimitriu, 1999, p. 215.
[60] Iordan, 1975, p. 234.
[61] Cf. *GALR*, *I*, 2008, p. 164-166.
[62] Idem, *ibidem*, p. 165.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

schimbarea valorii gramaticale. S-a remarcat frecvenţa relativ mare a termenilor compuşi (*negru-verzui*, *albastru-electric*), dar şi impunerea unor determinări cromatice tot mai precise (*alb 13*, *roşu Tiţian*).

Prin conversiune intermorfologică, termenii cromatici capătă o nouă valoare morfosintactică: se substantivizează, se adverbializează, devin chiar verbe şi pot dobândi o anumită expresivitate. Prin conversiune intramorfologică (în cadrul uneia şi aceleiaşi părţi de vorbire), numele de culoare devin substantive proprii, iar, cu timpul, numele proprii îşi pierd valoarea apelativului cromatic care stă la baza lor. Conversiunea adjectivului în substantiv este un procedeu care a fost moştenit din latină, întrucât, în latină, numeroase adjective erau întrebuinţate şi ca substantive. În română, acest procedeu s-a întărit prin calcuri lexico-gramaticale după alte limbi (*alb*, cu valoare substantivală, în *alb-de-zinc*, după germ. *Zinkweiss*). Unele substantive cromatice, obţinute prin conversiune, sunt specifice limbii române, fiindcă se regăsesc în anumite expresii (*a spune/îndruga verzi şi uscate*).

Bibliografie:

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Dicţionarul ortografic*, *ortoepic şi morfologic al limbii române* (*DOOM2*), ediţia a II-a revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2005.

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Gramatica limbii române*, *I. Cuvântul*, *II. Enunţul* (*GALR*), Bucureşti, Editura Academiei Române, 2008.

Bidu-Vrănceanu, Angela, Călăraşu, Cristina, Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaş, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii* (*DŞL*), Bucureşti, Editura Nemira, 2001.

Ciobanu, Fulvia, *Observaţii asupra unor termeni cromatici româneşti*, în LR, 1/1979, p. 3-12.

Dimitrescu, Florica, *Despre culori şi nu numai. Din cromatica actuală*, în „Limba română. Aspecte sincronice şi diacronice" (coord. Gabriela Pană Dindelegan), Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2006, p. 147-184.

Dimitrescu, Florica, *Dicţionar de cuvinte recente*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Logos, 1997.

Dimitriu, Corneliu, *Tratat de gramatică a limbii române*. *I. Morfologia*, Iaşi, Editura Institutului European, 1999.

Gheorghiu, Domnica, *În legătură cu terminologia culorilor din limba română*, în LR, 1/1968, p. 39-49.

Groza, Liviu, *Elemente de lexicologie*, Bucureşti, Editura Humanitas Educaţional, 2004.

Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1975.

Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, ediţia a II-a, Iaşi, Editura Polirom, 2004.

Manoliu, Maria, *Asupra categoriei comparaţiei în limba română*, în SCL, XIII, 2/1962, p. 201-211.

Manoliu, Maria, *Schiţă de clasificare structurală a adjectivelor din limba română*, în „Elemente de lingvistică structurală" (coord. Ion Coteanu), Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1967.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)

Mîrzea Vasile, Carmen, *Câteva aspecte privind adverbializarea adjectivelor categoriale în limba română*, în „Limba română: dinamica limbii, dinamica interpretării" (coord. Gabriela Pană Dindelegan), Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2008, p. 101-111.
Moroianu, Cristian, *Dublete şi triplete etimologice în limba română*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2005.
Petriceicu-Hasdeu, Bogdan, *Etymologicum Magnum Romaniae*, *I*, Bucureşti, Editura Teora, 1998.
Radu-Golea, Cristina, *Din morfologia termenilor cromatici*, în „Studii de limba română în memoria profesorului Radu Popescu" (coord. Dragoş Vlad Topală), Craiova, Editura Universitaria, 2008, p. 164-169.
Rădulescu, Marina, *Despre categoria comparaţiei în limba română*, în LR, XXXVI, 1/1987, p. 14-28.
Robins, Robert Henry, *Scurtă istorie a lingvisticii*, Iaşi, Editura Polirom, 2003.
Saussure, Ferdinand de, *Curs de lingvistică generală*, Iaşi, Editura Polirom, 1998.
Seche, Luiza, Seche, Mircea, Preda, Irina, *Dicţionar de sinonime* (*DS*), ediţia a III-a, revăzută şi adăugită, Bucureşti, Editura Vox Cart, 2007.
Uşurelu, Camelia, *Relaţia cauzativ – eventiv în limba română*, în „Limba română – structură şi funcţionare" (coord. Gabriela Pană Dindelegan), Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2005, p. 237-242.
Zafiu, Rodica, *Culoare înşelătoare*, în „România literară", nr. 17/2009, p. 15.

Surse:

*** Revista *Elle*, nr. 141/2009.
*** Revista *Harper's Bazar*, nr. 11/2009.
*** Ziarul *Gândul*, 30.06.2005.
*** Ziarul *România liberă*, 21.01.2006.
Bacovia, George, *Poezii*, Bucureşti, Editura Tineretului, 1964.
Minulescu, Ion, *Versuri*, Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

BDD-A3057 © 2011 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:55:06 UTC)